

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

Viite: Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö 3.10.2023, VN/24836/2023

Lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetusta (734/1992) koskevasta muutosesityksestä 1.1.2024 alkaen

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetukseen (734/1992) ehdotetuista muutoksista 1.1.2024 lukien. Ehdotuksen mukaan asiakasmaksuihin tehtäisiin 1.1.2024 lukien lakisääteiset indeksitarkistukset, minkä lisäksi tietyt maksuja ehdotetaan hallitusohjelmaan perustuen korotettavaksi 10 prosentilla. Edellä mainittu lisäkorotusesitys painottuu erikoissairaanhoidon palveluista perittäviin maksuihin. Esitetyt korotukset tulisivat voimaan vuoden 2024 alusta.

Esityksen vaikutukset hyvinvointialueiden talouteen

Esitystä koskevan STM:n tiedotteen (3.10.2023) mukaan ”Asiakasmaksuihin nyt esitetyt korotukset lisäisivät hyvinvointialueiden saamia maksutuottoja noin 26,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Hallitusohjelman mukaisesti vastaava määrä vähennettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituksesta”. Esityksen vaikutuksissa puolestaan todetaan, että ”Hallitusohjelman mukaisesti julkista taloutta tulisi sopeuttaa vähentämällä vastaavan suuruinen määrä hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituksen momentilta 28.89.31”.

Esityksen vaikutukset asiakkaisiin

Esityksessä todetaan, että korotusesitys saattaa lisätä niiden pienituloisten asiakkaiden määrää, joille asiakasmaksut aiheuttavat merkittävää taloudellista kuormitusta. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue arvioi, että esitys toteutuessaan tulisi mitä todennäköisimmin kiristämään ainakin niiden asiakkaiden maksurasitusta, joiden asiakasmaksujen määrä kalenterivuodessa ei ylitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksukattoa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (11 §) ei velvoita hyvinvointialueita alentamaan terveydenhuollon tasasuuruisia asiakasmaksuja (kuten poliklinikkamaksua). Terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen alentamismahdollisuutta eivät kaikki hyvinvointialueet ole ottaneet käyttöön – ei

myöskään Pohjois-Karjalan hyvinvointialue. Edellä mainitut asiat huomioiden, esitys voi johtaa lisääntyvään perustoimeentulotuen tarpeeseen ja osan asiakkaista kohdalla myös hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevan täydentävän toimeentulotuen lisääntyvään tarpeeseen, mikäli hyvinvointialueilla otetaan ko. maksimit käyttöön.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kanta esitykseen

Säännönmukaisen indeksitarkistuksen lisäksi esitettyjä 10 %:n korotuksia vastaava euromäärä tulotaiisiin esityksen mukaan vähentämään hyvinvointialueiden valtion rahoituksesta. Esityksen mukaisella yhtälöllä ennakoimme olevan hyvinvointialueen talouteen jopa negatiivisia vaikutuksia, vaikka muutoin meillä on taloudellisin perustein intressi esittää esityksen mahdollistamia korkeampia maksuja palveluista.

Lisäksi arvioimme esityksen mukaisten korkeampien maksujen aiheuttavan täydentävän toimeentulotuen kustannusten nousua ja mahdollista aiempaa nopeampaa asiakasmaksukaton täyttymistä alueellamme.

Taloudellisten haasteidemme näkökulmasta puollamme esitystä, mikäli esityksen mukaista laskennallista vähennystä ei tehdä hyvinvointialueiden valtionosuuksista ja mikäli esitys on täydentävän toimeentulotuen ja asiakasmaksukaton osalta kustannusneutraali hyvinvointialueille.

Joensuussa 30.10.2023

Ilkka Naukkarinen

hallintojohtaja